Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Vysočina se vyznačuje nízkou hustotou osídlení, téměř polovina obcí má méně než 200 obyvatel.
- Výrazný přirozený úbytek obyvatel kraje dočasně převážila migrační vlna po roce 2022, od roku 2024 však opět dochází k úbytku obyvatel.
- Značný počet přistěhovalých ze zahraničí.
- Počet narozených dětí klesá stejně jako úhrnná plodnost, postupně roste průměrný věk matky při narození dítěte, poklesl podíl dětí narozených mimo manželství.
- Počty zemřelých se vrátily na úroveň před covidovými roky, přesto na Vysočině zůstává nepatrně vyšší míra úmrtnosti proti českému průměru.
- Pokračuje proces stárnutí obyvatelstva, zvyšuje se počet obyvatel v poproduktivním věku a roste průměrný věk. Nejmladším okresem je Jihlavsko, nejstarším okres Pelhřimov.
- Naděje dožití při narození opět roste.
- Počet sňatků zůstává nízký.
- V Kraji Vysočina je stále evidován relativně nižší podíl cizinců.

Sociální vývoj

- Pokračuje zvyšování počtu zaměstnaných osob, vzrostla míra ekonomické aktivity i míra zaměstnanosti.
- Relativně vysoký podíl zaměstnaných v primárním sektoru, nízký v sektoru terciárním.
- Poklesl počet zaměstnanců, vzrostl počet pracujících na vlastní účet.
- Výrazně vzrostl počet zaměstnaných cizinců.
- Meziročně vzrostl počet uchazečů o zaměstnání, zejména u žen, podíl nezaměstnaných osob ale zůstává relativně nižší.
- Dlouhodobá nezaměstnanost byla problémem zvláště okresu Třebíč, kde také připadá nejvíce uchazečů na jedno volné pracovní místo.
- Čistý disponibilní důchod domácností na Vysočině zaostává za průměrem ČR.
- Reálné mzdy na Vysočině vzrostly, nadále však přetrvává nižší úroveň průměrné měsíční mzdy. Medián mezd je v mezikrajském srovnání sedmý nejvyšší.
- Počet dětí v mateřských školách zůstává vysoký, více je i žáků základních škol a studentů středních škol.
- Většina studentů VŠ studuje mimo území kraje.
- Přibylo lékařů, ale ubylo samostatných ordinací lékařů.
- Nárůst vyplacených dávek státní sociální podpory.

- Nárůst počtu lůžek v domovech se zvláštním režimem.
- Mezi příjemci příspěvku na péči převažují ženy.
- Mezi držiteli průkazu ZTP je 3,8 % osob ve věku do 18 let.
- Mezi důchodci převládají ženy.
- Na Vysočině je šestý nejnižší vyplácený starobní důchod mezi čtrnácti kraji. Pokles podílu průměrného starobního důchodu na mzdovém mediánu. Dále přibývá předčasných důchodů.
- Návštěvnost památek se vrátila na úroveň před pandemií.
- Relativně nízký počet registrovaných trestných činů.
- Počet dopravních nehod kolísal, méně mrtvých, ale vyšší způsobené škody.
- V roce 2025 přibylo požárů.

Ekonomický vývoj

- V regionálním HDP na obyvatele je Vysočina na 7. místě mezi kraji, rozhodující význam při tvorbě HPH má zpracovatelský průmysl.
- Kraj zaostává v tvorbě hrubého fixního kapitálu.
- Dlouhodobý růst příjmů i výdajů místních rozpočtů.
- Věda a výzkum má na Vysočině slabé postavení. Vědu a výzkum financuje především podnikatelský sektor. Výdaje směřují především na aplikovaný vývoj.
- K internetu je na Vysočině připojeno více než 88 % domácností.
- Na Vysočině je nižší podnikatelská aktivita, méně ekonomických subjektů je evidováno pouze v Karlovarském a Libereckém kraji. V kraji působí nejvíce subjektů v průmyslu, stavebnictví a v oblasti obchodu a oprav motorových vozidel.
- Mírně vzrostla živočišná i rostlinná produkce.
- Sklizeň obilovin vzrostla, více než třetina brambor pochází z Vysočiny.
- Klesá spotřeba minerálních i vápenatých hnojiv.
- Snížily se stavy turů i prasat, kolísají početní stavy drůbeže.
- Kraj Vysočina je významným producentem masa a mléka.
- Po odstranění následků kůrovcové kalamity došlo k omezení nahodilé hmyzové těžby. Zpomalilo se zalesňování.
- Poklesly tržby průmyslových podniků i zaměstnanost. Mzda v průmyslu stále zaostává za republikovou úrovní.
- Pětina elektrické energie vyrobené v ČR pochází z Vysočiny. Poklesla spotřeba zemního plynu.
- Stavební výroba vzrostla, vyznačuje se velkým objemem veřejných zakázek.

- Vzrostla předpokládaná hodnota staveb.
- Meziročně poklesl počet zahájených i dokončených bytů v kraji.
- Kupní ceny rodinných domů a bytů rostou.
- Dále vzrostl počet automobilů.
- Více zboží se přepravuje po silnici, silniční doprava je dominantní. Vzrostl počet cestujících ve veřejné dopravě.
- Turistický ruch opět ožil, více hostů z tuzemska i ciziny než před covidem. K nejčastějším návštěvníkům na Vysočině patří Slováci a Němci.

Životní prostředí

- Dlouhodobě ubývá zemědělské i orné půdy.
- Plocha chráněných území je stabilní.
- Výměra ekologicky obhospodařované půdy je relativně nízká.
- Mírně narostla spotřeba vody.
- Podíl obyvatel v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod se blíží 80 %.
- Rozhodující vliv mají malé stacionární a mobilní zdroje znečišťování, emise zvláště výrazně ovlivňuje doprava. Emise oxidu siřičitého a také oxidů dusíku jsou na Vysočině dlouhodobě nízké.
- Růst produkce odpadů, včetně komunálního odpadu.
- Většina investic na ochranu životního prostředí je dlouhodobě určena na nakládání s odpadními vodami.